

ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ

The Study of Teaching and Learning Management Problems in Basic Educational Institutions Under the Chaiyaphum Municipality Office

เพ็ญภา สุขเสริม¹ และ อภิรักษ์ ชาญศึก²

Pennapa Sukserm¹ and Apirak Chansuek²

^{1,2}อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

อีเมล: pooh.pennapa@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

10 มิถุนายน 2564

24 พฤศจิกายน 2564

2 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู 2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ประจำปีการศึกษา 2563 โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.65$, $SD = .87$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านปัจจัยสนับสนุน ($\bar{X} = 3.35$, $SD = .81$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านนิเทศและติดตาม ($\bar{X} = 2.53$, $SD = .99$) และ 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและ รายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัญหาการบริหาร จัดการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ

ABSTRACT

This research study aims to 1) study the level of problems of teaching and learning management in basic educational institutions under the Chaiphum Municipality Office. According to the opinion of the government teacher 2) Comparison of teaching and learning management problems in basic educational institutions under Chaiphum Municipality Office. Classified by working status and school size in basic educational institutions under Chaiphum Municipality Office. For the academic year 2020, 136 people were used as a questionnaire tool, IOC values between 0.60 - 1.00 and the reliability in the whole version of .96. The statistics used for data analysis were percentage, mean ($\bar{X}$) standard deviation (SD) and statistical values (t-test).

The results of the research were as follows: 1) Results of a study of problems of teaching and learning in basic educational institutions under the Chaiphum Municipality Office Overall, it was found to be at a low level ($\bar{X} = 1.65$, SD = .87). It was found to be at the moderate level in all aspects. The supporting factor is the highest mean ($\bar{X} = 3.35$, SD = .81), the supervision and follow-up factor is the lowest mean ($\bar{X} = 2.53$, SD = .99). 2) The results of the comparison of teaching and learning management problems in the basic educational institutions under the Chaiphum Municipality Office classified by overall performance status and each side was found to be no different.

Keywords: Management problems, teaching and learning management, under Chaiphum Municipality Office

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ก่อให้เกิดกระแสนวัตกรรมครั้งใหญ่ของครูอาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งหลาย แต่ในไปการศึกษาของประเทศจะต้องมีการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คุณธรรมและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุข ปรากฏสัมฤทธิ์ผล ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องชัดเจน เพื่อหาคำตอบว่า การจัดการศึกษาในทศวรรษต่อไปจะเป็นไปทิศทางใด โดยเฉพาะเรื่องของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นธงนำหรือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้ตรงกัน และได้ดำเนินการที่ผ่านมาเล็กน้อย

เพียงใด ในภาวะ “วิกฤติ” ก็ยังมี “โอกาส” ที่เป็นความหวังในปัจจุบันที่มีครูและผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากที่พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประสบผลสำเร็จกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแม้ว่าสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรครูและผู้บริหารโรงเรียนเหล่านี้ยังคงสามารถพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูด้วยความรัก ความเมตตาต่อศิษย์อย่างเปลี่ยนแปลง และด้วยความศรัทธาอย่างมั่นคงต่อวิชาชีพของตน ยิ่งในภาวะปัจจุบันที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกระแสการปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ในความสนใจของประชาชน จึงเป็นความหวังและความฝันของคนทั้งประเทศที่คิดว่าจะเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษาที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวดได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

ด้วยความจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงทางการศึกษา ตระหนักและเห็นความสำคัญ โดยกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาหลักสูตรโดยกำหนดให้มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและสังคมโลกปัจจุบันมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศในการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และเพื่อเป็นการนำข้อมูลจากการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนและเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และสถานภาพการปฏิบัติงาน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน

ทศนา แหมมณี (2560) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาว่าประเทศไทยและคนไทยมีโชคอันมหาศาลที่มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นปราชญ์รอบด้านทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง การเกษตร การพัฒนาชุมชน การชลประทาน การศึกษา ภาษาและการดนตรี พระราชดำรัสและพระราชกรณียกิจเนื่องในวโรกาสต่าง ๆ

ของพระองค์สะท้อนให้เห็นถึงแนวพระราชดำริและพระราชหฤทัยที่มีความสุขุม รอบคอบ ลึกซึ้งและกว้างไกล สมควรที่พสกนิกรจะนำมาพิจารณาไตร่ตรองและนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนและประเทศชาติ

ประเวศ วะสี (2557) นักคิดคนสำคัญของประเทศไทยได้เปรียบไว้ว่า ปัญญาที่เกิดจากความรู้ชนิดใด ชนิดหนึ่งไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้เกิดดุลยภาพในสังคมเรา จำเป็นต้องมีปัญญาอย่างบูรณาการ การศึกษาและการวิจัยจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญญาทุกด้านมิใช่ให้เรียนรู้เป็นส่วน ๆ เพราะความรู้แบบแยกส่วนจะนำไปสู่การกระทำแบบแยกส่วนทำให้เกิดการเสียดุลยภาพและวิกฤติการณ์ขึ้น การศึกษาเรียนรู้จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเชื่อมโยง เนื่องจากในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นโลกแห่งการเชื่อมโยงเป็นองค์รวม

ลีปนนท์ เกตุทัต (2553) กล่าวถึงการศึกษาว่าเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ชีวิต ชีวิตทุกชีวิต ประสงค์จะมีความสุขและลดความทุกข์แต่ชีวิตจะมีความสุขได้ชีวิตต้องเรียนรู้ซึ่งในทัศนะของท่าน ชีวิตควรเรียนรู้เรื่องความจริง คือ ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์เพื่อเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตน ภายในธรรมชาติแวดล้อม และพึ่งพาอาศัยกันในโลกชีวิต ชีวิตควรเรียนรู้เรื่องความเป็นธรรม คือ ศาสนาเพื่อเรียนรู้ที่จะมีความสุข เรียนรู้ที่จะลดความทุกข์ เพื่อให้เกิดปัญญา และสามารถแสวงหาความพอดีระหว่างปัญญาและศรัทธา ชีวิตควรเรียนรู้เรื่องทางสังคมศาสตร์ เพื่อเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบ สันติ ชีวิตที่ดีเป็นชีวิตที่ต้องการมีการเรียนรู้ นอกเหนือจากการมีสัญชาติญาณ และมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ตลอดชีวิต

สุเมธ อมรวิวัฒน์ (2553) ได้ริเริ่มนำแนวคิดทางพุทธศาสตร์เข้ามาเผยแพร่และใช้ในวงการศึกษามาโดยได้พยายาม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงแนวคิดเหล่านั้นให้เหมาะสมกับยุคสมัยและง่ายต่อการศึกษาเล่าเรียนและการนำไปใช้มากขึ้น ทำให้วงการศึกษาก่อเกิดความสนใจอย่างกว้างขวาง กล่าวว่า สมบัติทิพย์ที่น่าจะนำไปใช้เป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษาไทย ได้แก่ วัฒนธรรม ปัญญาธรรม และเมตตาธรรม

วิชัย ต้นศิริ (2559) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นการแสดงความคิดการฝึกให้ผู้เรียนได้มองกว้างและมองไกล หรืออาจจะเรียกว่า ความเข้าใจในระดับมหภาค และสามารถวิเคราะห์แยกแยะได้ในระดับจุลภาค คือ สอนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมกับภาพย่อย นอกจากนั้นยังต้องมีการปรับกระบวนการวัดผลควบคู่ไปด้วย การทดสอบควรเป็นแบบที่เปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดของตนเองมากขึ้น การตั้งคำถามแบบปลายเปิด การจัดทำโครงการ การรายงาน การเขียนเรียงความ การวิเคราะห์อภิปรายปัญหา

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2551) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการศึกษาของไทยว่า ที่ผ่านมาเป็นการจัดหลักสูตรเพื่อการสอนมากกว่าการจัดหลักสูตรเพื่อการเรียน หลักสูตรที่ดีควรมีการคำนึงถึงความเหมาะสม และดุลยภาพระหว่างการสอนกับการเรียน ซึ่งไม่ได้หมายความว่าต้องมืเท่า ๆ กัน แต่หมายถึงการที่ในแต่ละสถานการณ์ หากมีการเน้นหนักไปทางใดทางหนึ่ง ก็จำเป็นต้องเพิ่มน้ำหนักให้อีกทางหนึ่งด้วยและได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ มณฑลของการเรียนรู้รอบด้านอย่างบูรณาการ นอกจากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ยังได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษากับการปฏิรูปการเมืองไว้ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งในระดับชาติและ

ระดับโลก ก็มักจะต้องการมีการปรับปรุงเพิ่มเติมหลักสูตรและกิจกรรมภายในโรงเรียนโดยให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี หากการใช้ระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการสร้างคนที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย โดยที่ตัวระบบโรงเรียนทั้งตัวบุคคล กระบวนการทำงาน และความสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน ยังไม่มีคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตยนั้นจะไม่ได้ผล ทางที่จะช่วยให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีและพลโลกที่ดี คือ การมีระบบโรงเรียนแบบเปิด ซึ่งหมายถึง โรงเรียนที่ทั้งหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือโรงเรียนต้องเป็นประชาธิปไตยก่อน ถ้าระบบโรงเรียนเป็นระบบเปิด แม้ระบบการเมืองยังไม่มีลักษณะประชาธิปไตยที่พึงปรารถนา ก็ยังมีส่วนช่วยพัฒนาเด็กให้ไปมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองในทิศทางที่ดีได้ในระยะยาว

Mattox (1987) ได้ศึกษาถึงความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับมาก คือ ความต้องการที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผลตลอดจนความต้องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร

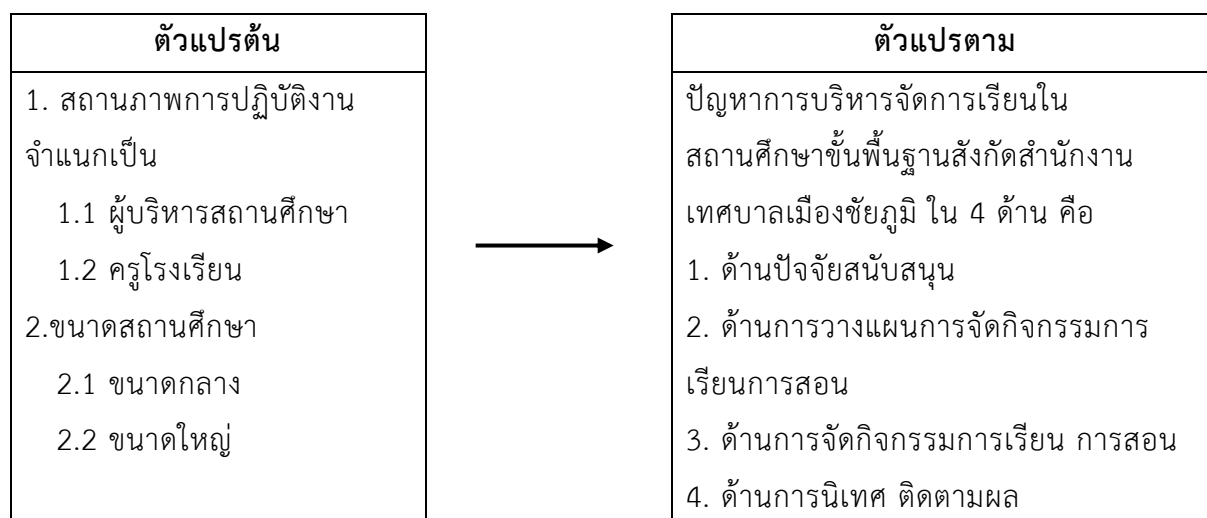
Minudin (1987) ได้ทำการวิจัยบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนรัฐชาบาร์ท มาเลเซีย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีหน้าที่เป็นหลักในการประเมินผลโครงการของโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษา และประสบการณ์เพิ่มขึ้น กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน ควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน สอนในระดับชั้น รู้และเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ

Ketter (1994) ได้ศึกษา ผลการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 โรงเรียน ในวิชาภาษาอังกฤษ สังเกตและเยี่ยมห้องเรียนโรงเรียนละ 7 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความพึงพอใจและประสบผลสำเร็จในการประเมินผลการเรียน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2560) โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2,015 คน จากสถานศึกษา จำนวน 262 แห่ง จำแนกตามขนาดสถานศึกษาใหญ่จำนวน 879 คน สถานศึกษาขนาดกลางจำนวน 984 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ประจำปี การศึกษา 2563 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) ตาม ขนาดสถานศึกษา จำแนกเป็น ขนาดกลาง จำนวน 147 คนและขนาดใหญ่ จำนวน 75 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้

แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา และสถานภาพการปฏิบัติงาน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนี่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.3 วิเคราะห์สถิติเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และสถานภาพการปฏิบัติงาน โดยใช้การทดสอบ $t - test$

ผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่รองลงมาคือสถานศึกษาขนาดกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 327 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ตามลำดับ และจำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 48.60 และครูโรงเรียน มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านปัจจัยสนับสนุน รองลงมาได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการนิเทศและติดตาม

2.1 ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ด้านปัจจัยการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงอยู่ในระดับมากอยู่ 1 ข้อคือ ครูสอนไม่ตรงกับวิชาที่ตนถนัด นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับ 1 คือห้องสมุดคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มาใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนสภาพทรุดโทรม สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ระเบียบว่าด้วยการศึกษาต่อ การฝึกอบรมไม่เชื่อต่อการพัฒนาของบุคลากร

2.2 ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ แหล่งสืบค้นข้อมูลที่โรงเรียนจัดไว้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน รองลงมาคือ ครูขาด

เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่มีคุณภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูขาดข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมและ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือครูขาดทักษะในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูไม่ใช้หลักการวัดผลตามสภาพ

2.4 ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ด้านการนิเทศและติดตาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ ระบบการนิเทศ ติดตามผลขาดความต่อเนื่อง สม่่าเสมอ และครูขาดขวัญกำลังใจจากคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ไม่มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านปัจจัยสนับสนุน รองลงมาได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการนิเทศและติดตามโดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านปัจจัยสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูสอนไม่ตรงกับวิชาที่ตนถนัด รองลงมาคือ ห้องสมุดคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือระเบียบว่าด้วยการศึกษาต่อ การฝึกฝนอบรมไม่เชื่อต่อการพัฒนาของบุคลากร ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากฝ่ายบริหารไม่สามารถเลือกครูตามที่ต้องการได้ เพราะปัญหาจากกรอบอัตรากำลัง ครูส่วนใหญ่จะเป็นครูเก่าที่อยู่มานาน ไม่มีความถนัดในบางรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานของ บันเทิง จันทน์นิเวศน์ (2557) ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับความคิดเห็นของครูอาจารย์กับผู้บริหารในการจัดการศึกษาโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พบว่าปัญหาในการจัดการศึกษาขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการนำเข้าสู่

บทเรียนไม่น่าสนใจ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ นักเรียนขาดความสนใจในการสรุปผลการสอน ในช่วงใกล้หมดเวลาเรียน ครูไม่สามารถประเมินผลการเรียนควบคู่ไปกับการสอนเพราะยุ่งมาก

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5 แหล่งสืบค้นข้อมูลที่โรงเรียนจัดไว้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนรองลงมาคือ ครูขาดเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่มีคุณภาพส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และครูขาดข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดกิจกรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้อย่างแท้จริง ถึงแม้รัฐบาลจะทุ่มเทงบประมาณเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันเท่าใดก็ตาม โรงเรียนควรประสานไปยังหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ เป็นการขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและแสดงศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน สอดคล้องกับ บันเทิง จันทร์นิเวศน์ (2557) ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับความคิดเห็นของครูอาจารย์กับผู้บริหารในการจัดการศึกษาโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พบว่าสภาพการจัดการเรียนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

- 1) การเตรียมการสอน ครูมีแผนการสอนที่ผ่านการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน มีการเตรียมการจัดการสอนที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน
- 2) การจัดกิจกรรมการสอนครูมีการนำเข้าสู่บทเรียน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามปัญหาหรือข้อสงสัยตลอดเวลา
- 3) การประเมินผล ครูประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการสอน นอกจากนี้ ศักดา ทรัพย์ขวัญเมือง (2552) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนและบุคลากร การนิเทศติดตาม การสนับสนุนให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการเตรียมแผนการสอน การจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ แหล่งความรู้ สื่อการเรียน การสอนการวัดผลประเมินผลเพื่อการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของผู้เรียน พบว่าระดับปัญหาทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง มีแนวโน้มไปทางมาก และสอดคล้องกับสภาพการบริหารงานที่อยู่ในระดับน้อย

1.3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูขาดทักษะในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและข้อที่ 5 โรงเรียนไม่จัดคาบสอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูไม่ใช้หลักการวัดผลตามสภาพจริงที่เป็นเช่นนี้

เนื่องจากความรู้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีความสะดวก รวดเร็วทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ทุกแห่งทั่วโลก ความรู้บางอย่างที่ครูเคยเรียนรู้ในอดีตไม่สามารถนำมาใช้ได้ในปัจจุบันเนื่องจากเกิดองค์ความรู้ใหม่ ครูต้องศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่将会สอนให้เข้าใจก่อนทำการสอน ทุกครั้ง สอดคล้องกับ อุดุลย์เดช ฐานะ(2553) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาในด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านทำแผนการเรียนการสอนอยู่ใน ระดับมาก

1.4 ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาล เมืองชัยภูมิ ด้านการนิเทศและติดตามโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ใน ระดับมาก 3 ข้อ คือ ข้อ 1 – 3 อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือข้อ 4 – 5 ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 2 ระบบ การนิเทศ การติดตามผลขาดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ 3 ครูขาดขวัญกำลังใจจากคณะกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนรองลงมาคือข้อ 1 คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไม่มีการวางแผนการนิเทศร่วมกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ ข้อ 4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และข้อ 5 ระบบการพิจารณาความดี ความชอบจากฝ่ายบริหารขาดความชัดเจนและโปร่งใส ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการการนิเทศ ติดตามผลของโรงเรียนมีภาระงานด้านอื่นที่มีความสำคัญเช่นกัน ในขณะที่มีบุคลากรจำนวนจำกัด จึงมองข้ามด้าน การนิเทศติดตามผล การนิเทศจึงขาดความต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Wayne (1980) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้บทบาท การนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทการนิเทศภายในโดยใช้ ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเวอร์จิเนีย พบว่า ในด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานที่มีความสำคัญ สูง ได้แก่งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะแนว การบริหารและงานวิชาการและงานนิเทศภายใน โรงเรียน ผู้รับผิดชอบมากที่สุด คือ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ ครูผู้สอนทำหน้าที่น้อยมาก เกี่ยวกับเวลาที่ทำงาน งาน ที่ครูใหญ่ใช้เวลาน้อยที่สุด คืองานเกี่ยวกับวัสดุ ส่วนงานที่ครูใหญ่ใช้เวลามากที่สุดคือ งานนิเทศภายในงานเกี่ยวกับ หลักสูตร งานการสอน และงานแนะแนว เทคนิควิธีสอนที่ใช้ได้ผลคือ วิธีเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วน วิธีที่ใช้ได้ผลน้อยคือ วิธีการใช้เอกสาร

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เทศบาลเมืองชัยภูมิจำแนกตาม สถานภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันที่เป็น เช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ทั้งครูและผู้บริหารมองปัญหาในแต่ละด้าน โดยภาพรวมเห็นความสำคัญถึงปัญหาที่ตนเอง ประสบนั้นไม่แตกต่างกัน ถึงแม้จะมีการพัฒนาแล้วก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ จีรพันธ์ ทองใบ (2558) ได้ทำ การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเขต เจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดไหน ภารกิจของสถานศึกษา คือการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพดังกล่าวได้ขึ้นอยู่กับจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญโรงเรียนทุกขนาดจะต้องปฏิรูปจัดการเรียนการสอน พัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจและเทคนิคการสอนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้จะมีปัญหาในแต่ละด้านก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญยุทธ ศรีสุว (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 และยังสอดคล้องกับงานของโสภาส ลีตะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1.1 ผู้บริหารควรนำข้อบกพร่องที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขให้ตรงจุด เพื่อพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

1.2 ผู้บริหารควรพัฒนาบุคลากรในด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม สัมมนา

1.3 ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อมาพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 ผู้บริหารควรกระตุ้นกำกับติดตามให้ครูวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับผู้เรียน สังคม และท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเฉพาะด้าน เช่น ด้านการให้ความรู้และพัฒนาบุคลากร โดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2547ก). *เอกสารสาระการเรียนรู้ประกอบชุดวิชาการพัฒนาการบริหาร สถาบันการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. (2547ข). *เอกสารสาระการเรียนรู้ประกอบชุดวิชาผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- จิรพันธ์ ทองใบ. (2558). *ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเขตเจ้าพระยา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร).
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2551). *การปฏิวัติหลักสูตรการศึกษาไทยจากแห่งหลักสูตรกลุ่มผลของการเรียนรู้รอบด้านอย่างมีบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: วชิราวุธวิทยาลัย.
- ชาญยุทธ ศรีสุว. (2558). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).
- ทิศนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- บันเทิง จันทรนิเวศน์. (2557). *สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ. (อัตสำเนา)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2557). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา ร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย.
- วิชัย ดันศิริ. (2559). *โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ดา ทรัพย์ขวัญเมือง. (2552). *การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2560). *แนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สีปนนท์ เกตุทัต. (2553). *แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ : ปรัชญาหลักกรอบความคิดและเจตนารมณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (อัครา).
- สุเมธ อมรวิวัฒน์. (2553). *สมบัติพิพธ์ของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภาส ลีละ. (2558). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- อดุลย์เดช ฐานะ. (2553). *การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก* สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- Ketter, Jean Smiley. (1994). *Behavioral and attitudinal change in teachers and students as a result of implementation of the portfolio method of evaluating writing*. [CD-ROM].
Abstracts from : Dissertation Abstracts Ondisc (January 1994-December 1998) Item : AAC9405751.
- Mattox, Donald Dean. (1987). A study of in-service needs of Illinois public school elementary principals. *Dissertation Abstracts International*, 12(1), 6061-A.
- Minudin, Osmal Bin. (1987). The role of the secondary school principals as perceived by secondary school principals in sabah. Malaysi. *Dissertation Abstracts International*, 47(7), 2403-A.
- Wayne, Bullis E. (1980). Concept of elementary school concerning their role in supervisio. *Dissertation Abstracts Interational*, 34(11), 1293-A.